

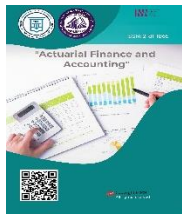

АКТУАР МОЛИЯ ВА БУХГАЛТЕРИЯ ҲИСОБИ ЖУРНАЛИ

08.00.01 ИҚТИСОДИЁТ НАЗАРИЯСИ
08.00.02 МАКРОИҚТИСОДИЁТ
08.00.03 САНОАТ ИҚТИСОДИЁТИ
08.00.04 ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИ ИҚТИСОДИЁТИ
08.00.05 ХИЗМАТ КЎРСАТИШ ТАРМОҚЛАРИ ИҚТИСОДИЁТИ
08.00.06 ЕКОНОМЕТРИКА ВА СТАТИСТИКА
08.00.07 МОЛИЯ, ПУЛ МУОМАЛАСИ ВА КРЕДИТ
08.00.08 БУХГАЛТЕРИЯ ҲИСОБИ, ИҚТИСОДИЙ ТАҲЛИЛ ВА АУДИТ
08.00.09 ЖАҲОН ИҚТИСОДИЁТИ

08.00.10 ДЕМОГРАФИЯ. МЕҲНАТ ИҚТИСОДИЁТИ
08.00.11 МАРКЕТИНГ
08.00.12 МИНТАҚАВИЙ ИҚТИСОДИЁТ
08.00.13 МЕНЕЖМЕНТ
08.00.14 ИҚТИСОДИЁТДА АХБОРОТ ТИЗИМЛАРИ ВА ТЕХНОЛОГИЯЛАРИ
08.00.15 ТАДБИРКОРЛИК ВА КИЧИК БИЗНЕС ИҚТИСОДИЁТИ
08.00.16 РАҚАМЛИ ИҚТИСОДИЁТ ВА ХАЛҚАРО РАҚАМЛИ ИНТЕГРАЦИЯ
08.00.17 ТУРИЗМ ВА МЕҲМОНХОНА ФАОЛИЯТИ

AKTUAR MOLIYA VA BUXGALTERIYA HISOBI ILMIY JURNALI

Vol. 4 No. 07 (2024) | ISSN: 2181-1865

Available online <https://finance.tsue.uz/index.php/afa>

AKTUAR MOLIYA VA BUXGALTERIYA ҲИСОБИ ИЛМИЙ ЖУРНАЛИ

SCIENTIFIC JOURNAL OF ACTUARIAL FINANCE AND ACCOUNTING

НАУЧНЫЙ ЖУРНАЛ АКТУАРНЫХ ФИНАНСОВ И УЧЕТА

Электрон илмий журнал | Electronic scientific journal

МУАССИС | FOUNDER

Тошкент давлат иқтисодиёт университети

Tashkent State University of Economics

ТАҲРИР КЕНГАШИ РАИСИ | CHAIRMAN OF THE EDITORIAL BOARD

Шарипов Конгратбой Аvezимбетович – т.ф.д., профессор

Sharipov Kongratboy Avezimbetovich – doctor of technical sciences, professor

БОШ МУҲАРРИР | EDITOR-IN-CHIEF

Бурханов Актам Усманович – и.ф.д., профессор

Burkhanov Aktam Usmanovich – DSc, professor

БОШ МУҲАРРИР ЎРИНБОСАРИ | DEPUTY CHIEF EDITOR

Абдусаломова Нодира Баходировна – и.ф.д., профессор

Abdusalomova Nodira Bakhodirovna – DSc, professor

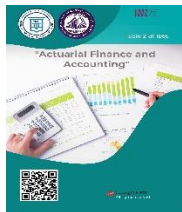
МАСЪУЛ КОТИБ | EXECUTIVE SECRETARY

Усманов Бунёд - и.ф.ф.д. (PhD), доцент

Usmanov Bunyod - PhD, associate professor

ВЕБ-АДМИНИСТРАТОР | WEBMASTER:

Хуррамов Азизбек | Xurramov Azizbek

Таҳририят ҳайъати ва Жамоатчилик кенгаши аъзолари

1. Н.Х. Жумаев (Ташкент)
2. О.К. Иминов (Ташкент)
3. Петрос Голицыс (Великобритания)
4. М.П. Эшов (Ташкент)
5. Е.В. Зарова (Россия)
6. Г.К. Абдурахманова (Ташкент)
7. Ш.А. Тошматов (Ташкент)
8. М. Калонов (Ташкент)
9. Т.Б. Лейберт (Россия)
10. С.К. Худойкулов (Ташкент)
11. Тегу Дартанто (Индонезия)
12. Е.Попкова (Россия)
13. С.Э. Элмирзаев (Ташкент)
14. Б.Т. Бердяров (Ташкент)
15. Анукрати Шарма (Индия)
16. Б.К. Тухлиев (Ташкент)
17. Х. Амонов (Чехия)
18. Х.Х. Худойкулов (Ташкент)
19. М. Ахунов (Южная Корея)
20. Н.Ш. Хажимуратов (Ташкент)
21. Петр Хайек (Чехия)
22. А.Х. Аюбжанов (Ташкент)
23. Б.А. Хасанов (Ташкент)
24. Ш.Х. Муминов (Ташкент)
25. Р.О. Холбеков (Ташкент)
26. Ш.Т. Эргашева (Ташкент)
27. Х.А. Курбанов (Ташкент)
28. К.Н. Тўхсанов (Ташкент)
29. Б. Ю. Максудов (Ташкент)
30. Б.О.Турсунов(Ташкент)
31. А.М. Кадиров (Ташкент)
32. А. Ядгаров (Ташкент)
33. М. Курбонбекова (Ташкент)
34. О.Н. Хамдамов (Ташкент)
35. Д.Б. Гофуров (Ташкент)
36. Р. Р. Назарова (Ташкент)

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

- **PECULIARITIES OF INNOVATIVE DEVELOPMENT OF HOUSING AND COMMUNAL ECONOMY IN UZBEKISTAN**

Ikromjon Yigitaliev (Author)

1-7

- [PDF](#)
- **O‘ZBEKISTONDA HALOL BIZNES: XALQARO TAJRIBA VA MILLIY RIVOJLANISH**

Исманов Иброхим Набиевич, Ёрматов Илмидин Тошматович (Author)

8-14

- [PDF](#)
- **ОЛИЙ ТАЪЛИМ МУАССАСАЛАРИДА ИНТЕГРАЦИОН ЖАРАЁНЛАРНИ ТАШКИЛ ЭТИШНИНГ НАЗАРИЙ ВА АМАЛИЙ ЖИХАТЛАРИ**

Адизов Санжар Рашидович (Author)

15-24

- [PDF](#)
- **ИҚТИСОДИЁТНИ ИНВЕСТИЦИОН ВА ИННОВАЦИОН РИВОЖЛАНТИРИШДАГИ НАЗАРИЙ ЁНДАШУВЛАР**

Қурбонов Салимжон Нўмонжонович (Author)

25-31

- [PDF](#)
- **MODERN AND INNOVATIVE METHODS OF APPLICATION OF EDUCATION MANAGEMENT IN HIGHER AND PRIVATE EDUCATIONAL INSTITUTIONS**

Teshaev Hotamjon Ixtiyor ugli (Translator)

32-37

- [PDF](#)
- **TIJORAT BANKLARI KREDIT PORTFELI SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA KREDIT SIYOSATINING O‘RNI VA AHAMIYATI**

Adilov Mirkomil Miralimovich (Author)

38-45

- [PDF](#)

- **THE USE OF BRAND MANAGEMENT IN THE INTERNATIONAL MARKET: PROBLEMS AND SOLUTIONS**

Habibov Shamshod Akbar ugli (Author)

46-52

- [PDF](#)
- **БАНКЛАРНИ ТРАНСФОРМАЦИЯЛАШ ЖАРАЁНИДА ЗАМОНАВИЙ ТЕХНОЛОГИЯЛАРНИ ЖОРИЙ ЭТИШНИНГ ИЛМИЙ-НАЗАРИЙ ЁНДАШУВЛАРИ**

Умарова Малика Бахтияровна (Author)

53-59

- [PDF](#)
- **DAVLAT BUDJETI XARAJATLARINI OPTIMALLASHTIRISH VA SAMARALI REJALASHTIRISH**

Fayzullayev Doston Mahmud o'g'li (Author)

60-65

- [PDF](#)
- **KICHIK BIZNES VA XUSUSIY TADBIRKORLIKNI MOLIYAVIY QO'LLAB-QUVVATLASH MEKANIZMLARI**

Jumanazarova Z.K (Author)

66-73

- [PDF](#)
- **WAYS TO IMPROVE MARKETING SERVICE IN THE CONSTRUCTION INDUSTRY**

Musayeva Shoira Azimovna, Usmanov Shakhzod Shokhrukhovich (Author)

74-78

- [PDF](#)
- **O 'ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA'LIM MUASSASALIRINI RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISHDA MARKETING VOSITALARIDAN FOYDALANISH**

Shamshiyeva Nargizaxon Nosirxo'ja qizi (Author)

79-85

- [PDF](#)

- **ZAMONAVIY TIJORAT BANKLAR FAOLIYATIDA VALYUTA RISKLARINING AHAMIYATI**

Otajonov Tohirjon Xo'janazar o'g'li (Author)

86-89

- [PDF](#)
- **XUDUDLARNI IJTIMOY-IKTISODIY RIVOJLANISHINI INDEKSLAR ASOSIDA TAHLIL QILISHNING USLUBIY JIХATLARI**

Абдуллаев Фарход Озодович (Author)

90-101

- [PDF](#)
- **RAQAMLI TURIZM MUHITINI RIVOJLANTIRISH YO'NALISHLARI**

Taniyev Ahmadjon Bahromovich (Author)

102-109

- [PDF](#)
- **ЎЗБЕКИСТОН ШАРОИТИДА ИННОВАЦИОН ТАДБИРКОРЛИК УЧУН ВЕНЧУР ИНВЕСТИЦИЯЛАРИНИ ЖАЛБ ҚИЛИШ**

Атамурадов Шерзод Акрамович, Самадов Салоҳиддин Исматович (Author)

110-120

- [PDF](#)
- **OLIY TA'LIM MUASSASALARIDA IJTIMOY MEDIA MARKETINGNING INNOVATSION STRATEGIYALARINI QO'LLASH MEХANIZMLARI**

Xamidov Obidjon Xafizovich, Baxtiyorova Nigina Ulug'bek qizi (Author)

121-128

- [PDF](#)
- **“O'ZSANOATQURILISHBANK” ATB DEPOZITLARINI BOSHQARISHNING AMALDAGI HOLATI VA TAHLILI**

Axmedova Nazira Normurodovna (Author)

129-135

- [PDF](#)
- **TIJORAT BANKLARIDA XARAJATLARNING KLASSIFIKASIYASI BO'YICHA TAHLILI (ATB “O'zsanoatqurilishbank” misolida)**

Bozorova Hilola Gaybullayevna (Author)

136-142

- [PDF](#)
- **АҚШ, ЕВРОПА ВА ОСИЁ ХУДУДЛАРИДА ВЕНЧУР ИНВЕСТИЦИЯСИ МУХИТИ ТАҲЛИЛ ҚИЛИШ ОРҚАЛИ ЎЗБЕКИСТОН ИНВЕСТИЦИОН МУХИТИНИ ЯНАДА ЯХШИЛАШ**

Атамурадов Шерзод Акрамович, Самадов Салоҳиддин Исматович (Author)

143-153

- [PDF](#)
- **BANKLARDA RAQOBATLI USTUNLIK TUSHUNCHASI VA RAQOBAT KONSEPSIYASIDAN FOYDALANISH SAMARADORLIGI**

Raxmatov Jahongir Shuxratovich (Author)

154-159

- [PDF](#)
- **ISSUES OF INCREASING THE INVESTMENT ATTRACTIVENESS OF HIGHER EDUCATION BASED ON THE DEVELOPMENT OF PUBLIC-PRIVATE PARTNERSHIP IN THE REPUBLIC OF UZBEKISTAN**

Jonuzokov Mirzabek Kulmamatovich (Author)

160-166

- [PDF](#)
- **DEHQONCHILIKNI DAVLAT TOMONIDAN QO'LLAB-QUVVATLASH MEKANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRSH ASOSIDA INNOVATSION RIVOJLANTIRISH YO'NALISHLARI**

Yuldashev Giyos Turabekovich (Author)

167-174

- [PDF](#)
- **MAMLAKATNI XALQARO MAYDONDA IJOBIY IMIJINI SHAKLLANTIRISH STRATEGIYASI**

Sharipov A. I. (Author)

175-183

- [PDF](#)

- **ГЛОБАЛ ИННОВАЦИОН РИВОЖЛАНИШ ШАРОИТИДА БИЗНЕС ТУЗИЛМАЛАРИНИ ДИВЕРСИФИКАЦИЯ ҚИЛИШНИНГ РЕТРОСПЕКТИВ ВЕКТОР ТАҲЛИЛИ**

Матёкубова Д.О (Author)

184-192

- [PDF](#)
- **ХУДУДЛАРНИНГ ИҚТИСОДИЙ РИВОЖЛАНИШИНИНГ НОМУТАНОСИБЛИГИНИ БАРТАРАФ ЭТИШ УСУЛЛАРИ**

Мадрахимов Кахрамон Эгамбергенович (Author)

193-201

- [PDF](#)
- **ҚИММАТЛИ ҚОҒОЗЛАР БИЛАН БОҒЛИҚ ОПЕРАЦИЯЛАРНИ СОЛИҚҚА ТОРТИШНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШ МАСАЛАЛАРИ ХУСУСИДА**

Бегматова Шахло Фахриддин қизи (Author)

202-213

- [PDF](#)
- **О'ЗБЕКИСТОНДА YASHIL IQTISODIYOTNI JORIY ETISHNING IMKONIYATLARI VA RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI**

Kadirova Maraljan Matyakubovna, Saidova Firuza Kamolovna (Author)

214-221

- [PDF](#)
- **БИЛВОСИТА СОЛИҚЛАР МАЪМУРИЯТЧИЛИГИ**

Идирисов Алишер Отажонович (Author)

222-227

- [PDF](#)
- **ШАРТЛИ МАЖБУРИЯТЛАР ВА ШАРТЛИ АКТИВЛАРНИ МОЛИЯВИЙ ХИСОБОТНИНГ ХАЛҚАРО СТАНДАРТЛАРИ АСОСИДА ТАКОМИЛЛАШТИРИШ**

Фарманова Зухра Тулкиновна (Author)

228-234

- [PDF](#)

- **OZIQ-OVQAT TARMOG'INI MAMLAKATIMIZ IQTISODIYOTINI RIVOJLANTIRISHDAGI ALOHIDA XUSUSIYATLARI**

Ibragimov G'anijon G'ayratovich (Author)

235-241

- [PDF](#)
- **XIZMAT KO'RSATISH KORXONALARI RIVOJLANISHINING MINTAQAVIY XUSUSIYATLARI, OMILLARI VA FUNKSIYALARI**

Ruziyev Shuxrat Sharifboyevich (Author)

242-247

- [PDF](#)
- **ПРОБЛЕМЫ СОВРЕМЕННОГО СОСТОЯНИЯ АВТОМОБИЛЬНОЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИ УЗБЕКИСТАНА**

Абдухамидова Мафтуна Турсунали кизи (Author)

248-253

- [PDF](#)
- **МОЛ-МУЛК СОЛИҒИ МАЪМУРИЯТЧИЛИГИНИ ТАШКИЛ ЭТИШНИНГ ХУҚУҚИЙ АСОСЛАРИ**

Идирисов Алишер Отажонович (Author)

254-257

- [PDF](#)
- **MOYLI EKINLAR ETISHTIRUVCHI KORXONALARDA MARKETING MUAMMOLARI VA ULARNI BARTARAF ETISH YO'LLARI**

Valieva Aziza (Author)

258-264

- [PDF](#)
- **ТРАНСПОРТ ТАШКИЛОТЛАРИДА МОЛИЯВИЙ ҲОЛАТ АУДИТИНИНГ УСЛУБИЙ МАСАЛАЛАРИ**

Худайбердиев Бахтиёржон Марибжон ўғли (Author)

265-272

- [PDF](#)
- **TRANSPORT LOYIHALARINI TUZISH, AMALGA OSHIRISH VA SAMARADORLIGINI OSHIRISH MASALALARI**

Ikramov Jaxongir Ibragimjanovich (Author)

273-277

- [PDF](#)
- **ПОВЫШЕНИЕ ЭФФЕКТИВНОСТИ УПРАВЛЕНИЯ ПРОЕКТАМИ ЧЕРЕЗ ОПТИМИЗАЦИЮ ЗАКУПОЧНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ В УЗБЕКИСТАНЕ**

Маматханова Маъмура Садирхановна (Author)

278-282

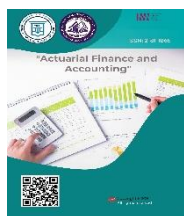
- [PDF](#)
- **ПУТИ РАЗВИТИЯ КОНКУРЕНЦИИ МЕЖДУ БАНКАМИ В ПРОЕКТНОМ ФИНАНСИРОВАНИИ**

Шоназарова Маржона Шухрат кизи (Author)

283-289

- [PDF](#)

AKTUAR MOLIYA VA BUXGALTERIYA HISOBI ILMIY JURNALI

Vol. 4 Issue 07 | pp. 214-221 | ISSN: 2181-1865

Available online <https://finance.tsue.uz/index.php/afa>

O'ZBEKISTONDA YASHIL IQTISODIYOTNI JORIY ETISHNING IMKONIYATLARI VA RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI

Kadirova Maraljan Matyakubovna

BuxDU "Yashil iqtisodiyot va agrobiznes kafedrası"

dotsenti, PhD

Saidova Firuza Kamolovna

"Yashil iqtisodiyot va agrobiznes kafedrası" katta o'qituvchisi

Annotatsiya. Ushbu maqolada O'zbekistonda yashil iqtisodiyotni joriy etishning imkoniyatlari va rivojlantirish istiqbollari ko'rib chiqiladi. Mamlakatning boy tabiiy resurslari, qayta tiklanadigan energiya manbalaridan foydalanish imkoniyatlari, davlat tomonidan qo'llab-quvvatlash choralari va xalqaro hamkorlikning ahamiyati tahlil qilinadi. Shuningdek, yashil iqtisodiyotning rivojlanishi uchun mavjud bo'lgan infratuzilma, texnologiyalar va moliyalashtirish masalalari o'rganiladi. Maqolada yashil iqtisodiyotga o'tish jarayonidagi asosiy muammolar, shuningdek, bu yo'nalishda erishilgan yutuqlar va kelajakdagi istiqbollar ham muhokama qilinadi. O'zbekistonda yashil iqtisodiyotni rivojlantirish mamlakatning ekologik barqarorligini oshirish, iqtisodiy o'sishni rag'batlantirish va aholi farovonligini yaxshilash uchun muhim ahamiyatga ega ekani ta'kidlanadi.

Kalit so'zlar: yashil iqtisodiyot, qayta tiklanadigan energiya, ekologik barqarorlik, O'zbekiston, davlat siyosati, innovatsiyalar, xalqaro hamkorlik, energiya samaradorligi, iqtisodiy rivojlanish, tabiiy resurslar.

Аннотация. В данной статье рассматриваются возможности и перспективы развития внедрения зеленой экономики в Узбекистане. Проанализированы богатые природные ресурсы страны, возможности использования возобновляемых источников энергии, меры государственной поддержки и важность международного сотрудничества. Также будут изучены вопросы инфраструктуры, технологий и финансирования, которые существуют для развития зеленой экономики. В статье также рассматриваются основные проблемы процесса перехода к зеленой экономике, а также прогресс и будущие перспективы, достигнутые в этом направлении. В Узбекистане подчеркивается, что развитие зеленой экономики имеет важное значение для повышения экологической устойчивости страны, стимулирования экономического роста и повышения благосостояния населения.

Ключевые слова: зеленая экономика, возобновляемые источники энергии, экологическая устойчивость, Узбекистан, государственная политика, инновации, международное сотрудничество, энергоэффективность, экономическое развитие, природные ресурсы.

Annotation. This article considers the opportunities and prospects for the development of the introduction of green economy in Uzbekistan. The country's rich natural resources, opportunities for the use of renewable energy sources, state support measures and the importance of international cooperation are analyzed. The issues of infrastructure, technology and financing that exist for the development of green economy will also be studied. The article also discusses the main challenges of the process of transition to a green economy, as well as the progress and future prospects achieved in this direction. In Uzbekistan, it is emphasized that the development of green economy is important for improving the environmental sustainability of the country, stimulating economic growth and improving the welfare of the population.

Keywords: green economy, renewable energy, environmental sustainability, Uzbekistan, public policy, innovation, international cooperation, energy efficiency, economic development, natural resources.

Kirish

O'zbekistonda yashil iqtisodiyotni joriy etish va rivojlantirish bugungi kunda dolzarb masalalardan biri sifatida qaralmoqda. Mamlakat iqtisodiy rivojlanish strategiyasida yashil iqtisodiyotga o'tish, barqarorlikni ta'minlash va ekologik muvozanatni saqlash asosiy maqsadlar qatoriga kiradi. Yashil iqtisodiyot nafaqat tabiiy resurslardan oqilona foydalanish, balki atrof-muhitni muhofaza qilish, iqlim o'zgarishlariga moslashish va jamiyat farovonligini oshirish yo'lida ham muhim ahamiyatga ega. Mamlakatimizda yashil iqtisodiyotni rivojlantirish uchun bir qancha imkoniyatlar mavjud. Bu jarayonni tezlashtirish uchun davlat siyosati, xalqaro hamkorlik, ilmiy tadqiqotlar va texnologik innovatsiyalar asosida amalga oshirilishi lozim. Shu bilan birga, yashil iqtisodiyotning rivoji nafaqat davlat darajasida, balki xususiy sektor, fuqarolik jamiyati va butun aholini jalb qilish orqali amalga oshirilishi muhimdir

Adabiyotlar sharhi.

O'zbekistonda yashil iqtisodiyotni joriy etishning imkoniyatlari va rivojlantirish istiqbollari mavzusida mahalliy va xorijiy olimlarning ilmiy-nazariy tadqiqotlari keng qamrovli bo'lib, ular turli yondashuvlar orqali bu sohaning dolzarb muammolarini va istiqbollarini tadqiq qilgan. Mahalliy olimlarimizdan Qodirov R. va Karimov S. O'zbekistonda yashil iqtisodiyot konsepsiyasini rivojlantirish va ekologik xavfsizlikni ta'minlash masalalariga e'tibor qaratgan. Ular yashil iqtisodiyotning mamlakat iqtisodiyotiga integratsiyasini tahlil qilib, bu jarayonning iqtisodiy va ekologik natijalarini o'rganganlar. Tursunov B. va Rashidov N. kabi olimlar O'zbekistonda qishloq xo'jaligida yashil iqtisodiyotni joriy etish imkoniyatlarini o'rganib chiqqanlar. Xorijiy olimlardan Herman E. Daly, bu olim Barqaror rivojlanish va yashil iqtisodiyotning nazariy asoschisi sifatida tanilgan, O'zbekiston kabi rivojlanayotgan davlatlar uchun yashil iqtisodiyot konsepsiyasining ahamiyatini ta'kidlaydi. U yashil iqtisodiyotning tabiiy resurslardan oqilona foydalanish va ijtimoiy adolatni ta'minlashdagi roli haqida ilmiy ishlar yaratgan. Mahalliy va xorijiy olimlarning ilmiy izlanishlari O'zbekistonda yashil iqtisodiyotni rivojlantirish imkoniyatlari va istiqbollarini har tomonlama tahlil qilib, bu jarayonning mamlakatning iqtisodiy barqarorligi, ekologik xavfsizligi va ijtimoiy farovonligiga qo'shadigan hissasini ochib bergan. Ularning tadqiqotlari yashil iqtisodiyotga o'tish jarayonida yuzaga kelishi mumkin bo'lgan qiyinchiliklarni va bu jarayonning

muvaffaqiyatli amalga oshirilishi uchun zarur bo'lgan strategiyalarni aniqlashda yordam beradi.

Asosiy qism.

O'zbekistonda yashil iqtisodiyotni joriy etishdagi asosiy muammolar bir necha yo'nalishlarda namoyon bo'ladi. Ushbu muammolarni tahlil qilish orqali mamlakatda yashil iqtisodiyotni rivojlantirish yo'lida qadam tashlash uchun zarur choralarni belgilash mumkin.¹

1. Moliyaviy resurslar tanqisligi. Yashil iqtisodiyotni joriy etish katta miqdorda moliyaviy resurslarni talab qiladi. O'zbekistonda ushbu sohada yetarli darajada investitsiyalar yo'qligi yashil texnologiyalarni tatbiq etish va rivojlantirish imkoniyatlarini cheklaydi. Xususiy sektor va davlat tomonidan moliyalashtirish etishmovchiligi yashil iqtisodiyotni rivojlantirishdagi asosiy muammolardan biri hisoblanadi.

2. Texnologik yetishmovchilik. O'zbekistonda yashil iqtisodiyotni rivojlantirish uchun zarur bo'lgan ilg'or texnologiyalar hali yetarli darajada rivojlanmagan. Mamlakatda energiya tejamkor texnologiyalar va qayta tiklanadigan energiya manbalarini qo'llash keng ko'lamda joriy etilmagan. Bu esa iqtisodiyotning ekologik barqarorligini ta'minlashga to'sqinlik qilmoqda.

3. Huquqiy va institutsional tuzilmalarning kamchiliklari. Yashil iqtisodiyot uchun zarur bo'lgan huquqiy asoslar va institutsional tuzilmalar O'zbekistonda to'liq shakllanmagan. Me'yoriy-huquqiy bazaning yetarli emasligi, yashil iqtisodiyotni qo'llab-quvvatlaydigan mexanizmlarning yetishmasligi ushbu sohada amaliy natijalarga erishishni qiyinlashtiradi.

4. Aholining ma'lumotliligi va xabardorligi pastligi. Yashil iqtisodiyotni rivojlantirishda aholi va korxonalar o'rtasida ekologik savodxonlikning past darajada ekanligi katta muammo hisoblanadi. Aholining ko'pchiligi yashil iqtisodiyotning afzalliklari va uning amaliyotga tatbiq etilishi haqida yetarli ma'lumotga ega emas. Bu esa yashil iqtisodiyot g'oyalarining keng tarqalishiga to'sqinlik qiladi.

5. Infratuzilma va logistika masalalari. O'zbekistonda yashil iqtisodiyotni joriy etish uchun zarur bo'lgan infratuzilma, jumladan, qayta tiklanadigan energiya manbalari, energiya tejamkor qurilmalar va ekologik toza transport vositalarini qo'llash bo'yicha infratuzilma yetarlicha rivojlanmagan. Logistikada ham muammolar mavjud bo'lib, ular ekologik toza texnologiyalarni keng ko'lamda joriy etishni qiyinlashtiradi.

6. Tadqiqot va rivojlantirish faoliyatining kamchiligi. Yashil iqtisodiyot bo'yicha ilmiy tadqiqotlar va innovatsiyalarni rivojlantirish O'zbekistonda sust rivojlanmoqda. Ilmiy izlanishlarning yetarli emasligi va innovatsion yechimlarni ishlab chiqish uchun zarur bo'lgan resurslarning yetishmasligi yashil iqtisodiyotga o'tish jarayonini sekinlashtiradi.

7. Xalqaro tajribadan foydalanishdagi cheklovlar. Xalqaro tajribani o'rganish va tatbiq etish muhim ahamiyatga ega, ammo O'zbekistonda bu borada ba'zi cheklovlar mavjud. Xalqaro hamkorlikning yetarli darajada yo'lga qo'yilmagani, xorijiy ekspertiza va

---

¹ <https://lex.uz/docs/-4539502>

texnologiyalardan foydalanish imkoniyatlarining cheklanganligi yashil iqtisodiyotni rivojlantirishga to'sqinlik qilishi mumkin.²

Yuqorida keltirilgan muammolarni hal qilish uchun O'zbekistonda moliyaviy va texnologik resurslarni jalb qilish, huquqiy va institutsional bazani mustahkamlash, aholining ekologik savodxonligini oshirish, va xalqaro hamkorlikni kuchaytirish zarur. Bu chora-tadbirlar yashil iqtisodiyotning muvaffaqiyatli rivojlanishiga xizmat qiladi.

O'zbekistonda yashil iqtisodiyotni joriy etishda bir qancha imkoniyatlar mavjud bo'lib, ular mamlakatning barqaror rivojlanish yo'lida muhim ahamiyat kasb etadi.

O'zbekistonda yashil iqtisodiyotni joriy etishdagi imkoniyatlar

Asosiy imkoniyatlar	Ularning mazmuni
Boy tabiiy resurslar va qayta tiklanadigan energiya manbalari	O'zbekiston boy tabiiy resurslarga ega bo'lib, quyosh, shamol, va gidroenergiya kabi qayta tiklanadigan energiya manbalaridan foydalanish imkoniyatiga ega. Mamlakatda yil davomida quyosh nurlanishining yuqori darajada bo'lishi quyosh energiyasidan samarali foydalanish uchun qulay sharoit yaratadi. Bu esa yashil energiyaga o'tishni qo'llab-quvvatlaydi.
Xalqaro hamkorlik va investitsiyalar	O'zbekistonning xalqaro hamkorlikni rivojlantirish bo'yicha olib borayotgan siyosati yashil iqtisodiyotga o'tish imkoniyatlarini kengaytiradi. Xalqaro moliya institutlari va rivojlangan davlatlar bilan hamkorlikda amalga oshirilayotgan loyihalar va investitsiyalar yashil iqtisodiyotni rivojlantirishga xizmat qilishi mumkin. Xususan, global miqyosda yashil texnologiyalarni tatbiq etish va ekologik barqarorlikni ta'minlashga qaratilgan dasturlar O'zbekistonga moliyaviy va texnologik ko'mak berishi mumkin.
Hukumatning qo'llab-quvvatlashi va sanoat siyosati	O'zbekiston hukumati yashil iqtisodiyotga o'tishni qo'llab-quvvatlash bo'yicha bir qator dastur va strategiyalarni ishlab chiqmoqda. Xususan, energetika sohasida qayta tiklanadigan energiya manbalaridan foydalanishni kengaytirish, ekologik toza transport vositalarini joriy etish va sanoat korxonalarida energiya samaradorligini oshirish kabi choralar ko'rilmogda. Bu davlat siyosati yashil iqtisodiyotning rivojlanishiga katta imkoniyatlar yaratadi.
Yashil texnologiyalar va innovatsiyalar	Yashil iqtisodiyot uchun zarur bo'lgan texnologiyalar va innovatsiyalarni rivojlantirishga imkoniyat mavjud. O'zbekiston ilm-fan va texnologiyalarni rivojlantirish bo'yicha qadam tashlayotgan davlatlardan biri bo'lib, bu jarayonda innovatsion yechimlar va ekologik toza texnologiyalarni joriy etish imkoniyatlari kengdir. Rivojlanayotgan texnologiyalar va ularning sanoatda tatbiq

² <https://parliament.gov.uz/news/yashil-energetika-ozbekiston-iqtisodiyotiga-qanday-foйда-beradi>

	etilishi mamlakatda yashil iqtisodiyotni rivojlantirish uchun katta salohiyatga ega.
Aholi talabining o'sishi va savodxonlik	O'zbekistonda aholi orasida ekologik savodxonlik oshib bormoqda, bu esa yashil iqtisodiyotga bo'lgan talabni kuchaytiradi. Ekologik toza mahsulotlar, energiya tejamkor qurilmalar va yashil texnologiyalarga bo'lgan talabning ortishi yashil iqtisodiyotning rivojlanishi uchun qulay sharoit yaratadi. Shu bilan birga, bu sohada ijtimoiy tashabbuslar va fuqarolik jamiyatining ishtiroki ham muhim omil bo'lib xizmat qiladi.
Regional rivojlanish potentsiali	O'zbekistonning turli hududlarida yashil iqtisodiyotning rivojlanishi uchun salohiyat mavjud. Masalan, qishloq xo'jaligi va turizm sektorlarida ekologik toza va barqaror usullarni qo'llash orqali iqtisodiy o'sishni ta'minlash mumkin. Shu bilan birga, mahalliy resurslarni samarali boshqarish va innovatsion loyihalarni amalga oshirish orqali regional barqarorlikni oshirish imkoniyatlari mavjud.
Qonunchilik bazasining rivojlanishi	O'zbekistonda yashil iqtisodiyotga o'tishni qo'llab-quvvatlaydigan qonunchilik bazasining rivojlanishi ham muhim imkoniyatlardan biri hisoblanadi. Ekologik normativlar va qoidalar, yashil texnologiyalarni qo'llab-quvvatlaydigan soliq imtiyozlari va boshqa rag'batlantiruvchi choralar yashil iqtisodiyotning rivojlanishi uchun zarur sharoitlarni yaratadi.

Bu imkoniyatlar O'zbekistonda yashil iqtisodiyotni rivojlantirish uchun zarur bo'lgan asosiy omillar bo'lib, ularning samarali amalga oshirilishi mamlakatning iqtisodiy va ekologik barqarorligiga xizmat qiladi.

O'zbekistonda yashil iqtisodiyotni rivojlantirish istiqbollari mamlakatning barqaror rivojlanish maqsadlariga erishishida muhim o'rin tutadi. Bu sohada istiqbollarning asosiy yo'nalishlarini biz asosiy jihatlarini tadqiqot jarayonida o'rganib chiqdik:

1. Keng ko'lamlı qayta tiklanadigan energiya loyihalari. O'zbekistonda quyosh, shamol va gidroenergiya manbalaridan keng miqyosda foydalanish orqali yashil energiya sektorini rivojlantirish imkoniyatlari mavjud. Qayta tiklanadigan energiya manbalarini keng ko'lamda joriy etish mamlakatning energiya xavfsizligini ta'minlash bilan birga, ekologik ta'sirlarni kamaytirishga xizmat qiladi.

2. Yashil texnologiyalarni joriy etish. Sanoatda yashil texnologiyalarni keng qo'llash va innovatsiyalarni rivojlantirish orqali O'zbekistonning ekologik izini kamaytirish mumkin. Yashil texnologiyalar, masalan, energiya samaradorligini oshiruvchi va chiqindilarni kamaytiruvchi texnologiyalar, mamlakatning barqaror rivojlanishiga katta hissa qo'shadi.

3. Yashil moliyalashtirish va investitsiyalarni jalb qilish. Yashil iqtisodiyotga yo'naltirilgan investitsiyalarni jalb qilish O'zbekiston uchun kelajakda muhim istiqbol hisoblanadi. Xalqaro moliya institutlari, rivojlangan davlatlar va xususiy sektor

tomonidan yashil loyihalarga investitsiyalar kiritilishi yashil iqtisodiyotni rivojlantirishning asosiy manbai bo'ladi.

4. Ekoturizm va qishloq xo'jaligida yashil yondashuvlar. O'zbekistonda ekoturizm va qishloq xo'jaligida yashil yondashuvlarni rivojlantirish kelgusida katta istiqbolga ega. Ekoturizmni rivojlantirish orqali mamlakatning tabiiy resurslaridan barqaror foydalanish, mahalliy aholini band qilish va ekologik ta'limni kuchaytirish mumkin.

5. Shaharsozlikda yashil loyihalarni joriy etish. Shahar va qishloq joylarida yashil shaharsozlik konsepsiyasini joriy etish kelajakdagi muhim yo'nalishlardan biridir. Shahar va qishloqlarda yashil infratuzilmani rivojlantirish, jumladan, yashil bog'lar, ekologik toza transport vositalari, energiya tejankor binolar va chiqindilarni qayta ishlash tizimlari yaratish orqali yashil iqtisodiyotni rivojlantirish mumkin. Bu, o'z navbatida, shahar aholisi uchun ekologik sog'lom muhit yaratadi.

6. Yashil ish o'rinlari yaratish. Yashil iqtisodiyotni rivojlantirish yangi ish o'rinlarini yaratishga olib keladi. Energetika, qishloq xo'jaligi, qurilish, turizm va xizmat ko'rsatish sohaslarida yashil ish o'rinlarini kengaytirish orqali aholi bandligini oshirish va ijtimoiy barqarorlikni ta'minlash mumkin. Bu jarayon davlat tomonidan qo'llab-quvvatlanishi va ta'lim sohasida tegishli kadrlarni tayyorlash bilan birga amalga oshirilishi lozim.

7. Huquqiy baza va siyosiy qo'llab-quvvatlashni kuchaytirish. Yashil iqtisodiyotni rivojlantirish uchun zarur huquqiy baza va siyosiy qo'llab-quvvatlashni kuchaytirish muhimdir. Yashil iqtisodiyot sohasidagi qonunchilikni takomillashtirish, soliq imtiyozlari va moliyaviy rag'batlantiruvchi choralarni joriy etish kelgusida bu sohaning barqaror rivojlanishini ta'minlaydi.

8. Xalqaro tajriba va hamkorlik. Xalqaro tajribadan foydalanish va hamkorlikni rivojlantirish O'zbekistonda yashil iqtisodiyotni rivojlantirishda katta istiqbollarga ega. Xalqaro tashkilotlar bilan hamkorlik qilish, xorijiy investitsiyalarni jalb qilish, va yashil texnologiyalarni mamlakatga tatbiq etish orqali bu sohada yangi yutuqlarga erishish mumkin. Bu yo'nalishda xalqaro grantlar, texnik yordam va ekspertiza xizmatlaridan foydalanish ham katta ahamiyatga ega. Bu istiqbollari O'zbekistonda yashil iqtisodiyotni rivojlantirish uchun muhim yo'nalishlar hisoblanadi va kelgusida mamlakatning barqaror rivojlanishiga, ijtimoiy farovonlikni oshirishga va ekologik barqarorlikni ta'minlashga xizmat qiladi.

Ushbu maqolada O'zbekiston Respublikasi davlat budjetidan yashil iqtisodiyotni rivojlantirish uchun ajratiladigan mablag'larning qiyosiy tahlili, 2020-2024 yillar davomida har yili ajratilgan mablag'larning aniq qiymatlari asosida amalga oshirilishi mumkin. Bu tahlil uchun davlat budjetidan ajratilgan mablag'lar hajmi, ularning yo'nalishlar bo'yicha taqsimlanishi va o'zgarish dinamikasini tahlil qilishni amalga oshirdik.

O'zbekiston Respublikasi davlat budjetidan yashil iqtisodiyotni rivojlantirish uchun ajratiladigan mablag'larning qiyosiy tahlili

Ko'rsatkichlar	2020 yil	2021 yil	2022 yil	2023 yil	2024 yil	2020 yilning 2024 yilga nisbati, % da

Yashil iqtisodiyotni rivojlantirish uchun ajratilgan mablag', mlrd.so'm	150	180	200	230	250	66,67
Qayta tiklanadigan energiya, mlrd.so'm	60	70	80	90	100	66,67
Energiya samaradorligi, mlrd.so'm	40	50	55	65	70	75
Ekologik infratuzilma, mlrd.so'm	30	40	45	50	55	83,33
Qishloq xo'jaligi va suv resurslari, mlrd.so'm	20	20	20	25	25	25

Xulosa.

Umumiy hajmning o'sishi 2020 yildan 2024 yilgacha ajratilgan mablag'lar hajmi 150 milliard so'mdan 250 milliard so'mgacha o'sgan, ya'ni o'sish 66.67% ni tashkil etgan. Qayta tiklanadigan energiya uchun ajratilgan mablag'larning o'sishi 2020 yildan 2024 yilgacha bu yo'nalishda ajratilgan mablag'lar 60 milliard so'mdan 100 milliard so'mgacha o'sgan, ya'ni 66.67% o'sish kuzatilgan. Energiya samaradorligi uchun mablag'lar 2020 yildan 2024 yilgacha 40 milliard so'mdan 70 milliard so'mgacha o'sgan, bu 75% o'sishni anglatadi. Ekologik infratuzilma sohasiga ajratilgan mablag'lar 2020 yildagi 30 milliard so'mdan 2024 yilga kelib 55 milliard so'mga yetgan, ya'ni o'sish 83.33% ni tashkil etgan. Qishloq xo'jaligi va suv resurslari mablag'lari 2020 yilgidan 2024 yilga kelib 20 milliard so'mdan 25 milliard so'mgacha o'sgan, ya'ni 25% o'sish kuzatilgan. Ushbu qiyosiy tahlil O'zbekiston davlat budjetidan yashil iqtisodiyotni rivojlantirish uchun ajratilgan mablag'larning o'sish tendensiyasini ko'rsatadi. 2020-2024 yillar davomida ajratilgan mablag'lar har yili sezilarli darajada oshgan, bu mamlakatning yashil iqtisodiyotni rivojlantirishga bo'lgan qat'iy e'tiborini aks ettiradi. Ayniqsa, qayta tiklanadigan energiya va energiya samaradorligi yo'nalishlarida sezilarli o'sish kuzatilgan. Bu yo'nalishlar mamlakatda yashil iqtisodiyotning barqaror rivojlanishiga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. <https://lex.uz/docs/-4539502>
2. <https://parliament.gov.uz/news/yashil-energetika-ozbekiston-iqtisodiyotiga-qanday-foйда-beradi>
3. stat.uz
4. minenergy.uz
5. eco.gov.uz
6. worldbank.org
7. gggi.org
8. irena.org
9. academia.edu, researchgate.net
10. Mahmudov, M. (2021). "O'zbekistonning Yashil Iqtisodiyotga O'tish Yo'llari"
11. Ahmedov, A. va Xolbo'taev, M. (2020). "Barqaror Rivojlanish va Yashil Iqtisodiyotning Nazariy Asoslari"

12. Daly, H. E. (1996). "Beyond Growth: The Economics of Sustainable Development"
13. Jackson, T. (2009). "Prosperity Without Growth: Economics for a Finite Planet"
14. Costanza, R. et al. (1997). "The Value of the World's Ecosystem Services and Natural Capital"
15. BMT Taraqqiyot Dasturi (UNDP) O'zbekistonda - O'zbekistonda yashil iqtisodiyot bo'yicha amalga oshirilayotgan loyihalar va hisobotlar. Veb-sayt: uz.undp.org

Copyright: © 2024 by the authors. This work is licensed under a Creative Commons Attribution-4.0 International License (CC - BY 4.0)

